

СЕКЦІЯ II. ЗМІСТ І ТЕХНОЛОГІЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ»

О.С. Бойчук, старший викладач кафедри педагогіки та психології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», керівник Психологічної служби КНЕУ, м. Київ;
О.І. Костюк, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права НМАПО ім. П.Л. Шупика, м. Київ.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ КОМПОНЕНТИ У ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ПСИХОЛОГІВ

Сучасний стан психології в Україні відображає як загальну логіку розвитку науки (диференціація, інтеграція), так і особливості стану нашого суспільства – військова агресія, економічна криза, вимушене переміщення значної частини населення. Це зумовлює інтенсифікацію підготовки психологів у нашій країні, практичну спрямованість професіоналізації психологів у відповідь на запит суспільства на різноманітні форми психологічної практики. Вітчизняна психологія також отримала потужну підтримку численних зарубіжних спеціалістів у розв'язку проблем практичного характеру.

Як впровадження психолого-педагогічної підготовки у ВНЗ, так і саме відкриття психолого-педагогічних спеціальностей сприяють гуманізації навчального середовища та індивідуалізації освітнього процесу, втіленню в практику ідей студентоцентризму, а значить, запровадженню новітніх методів навчання, виховання, стимулювання саморозвитку студентів, психологічного забезпечення навчально-виховного процесу.

Цільовий аспект практичної підготовки психолога бакалаврського освітньо-професійного рівня відображений у переліку компетентностей, а саме: здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати набуті

знання у практичних ситуаціях професійної діяльності; навички конструктивної міжособистісної взаємодії, повага до різноманітності та мультикультурності, здатність працювати в команді; уміння організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову); здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту; здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку; уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності; здатність здійснювати керуючий та оптимізуючий вплив на групові процеси, контролювати групову динаміку; здатність формувати ефективну команду, спрямовану на досягнення загальної мети, супроводжувати її діяльність.

Вибірковий навчальний курс «Основи саморегуляції» може бути прикладом реалізації практичної спрямованості підготовки психологів бакалаврського рівня (5-й семестр). Він має переважаючий практичний компонент як за формальною ознакою - розподіл годин (16 год. лекційних, 32 год. практичних і 12 год. індивідуальних занять), так і за змістовним наповненням. Чи не найважливішим у даному курсі ми вважаємо опанування студентами основними методами та прийомами саморегуляції, тому за теоретичним обґрунтуванням конкретного методу (наприклад, аутогенне тренування за Й.Шульцем, метод прогресивної релаксації Е.Джекобсона, вправа «Квадрат дихання») слідує його демонстрація викладачем, далі – групове виконання студентами в умовах аудиторного заняття. Результативність такого роду навчання неможлива без багатократного повтору, дієвість методу може бути переконливою лише за умови засвоєння на рівні уміння. Тому типовими є завдання виконання у парах, рольові ігри «психолог – клієнт». Завданням для індивідуальної самостійної роботи є звіт по тривалому використанню методу (2 і більше тижні) з метою його засвоєння (щоденник) та/або протокол виконання методики з конкретною людиною (умовним клієнтом) із самоаналізом та інтерпретацією результатів в залежності від специфіки методу. Такий алгоритм засвоєння матеріалу та його практичного

закріплення є основою формування компетентностей уміння надавати психологічну допомогу, здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу, здатності до особистісного та професійного самовдосконалення. Навчальні завдання у формі групових проєктів, їх презентації у різних університетських заходах просвітницького та психопрофілактичного характеру створюють умови для прояву активної соціальної позиції майбутніх психологів, особливо у непрофільних ВНЗ, де відмінності професіоналізації студентів різних спеціальностей є більш виразними.

Ресурсною для підготовки психологів освітнього закладу є діяльність Психологічної служби КНЕУ як загальноуніверситетської структури, призначеної підвищувати ефективність діяльності учасників навчального процесу та персоналу засобами прикладної психології і, водночас, захищати їхнє психічне здоров'я і соціальне благополуччя. Можливими формами роботи ми вважаємо залучення студентів як волонтерів до підготовки та проведення різноманітних заходів, творчих активностей (як, наприклад, показує досвід проведення Дня психічного здоров'я, Дня психолога); індивідуальна участь успішних зацікавлених старшокурсників-психологів у груповій роботі з першокурсниками адаптаційного характеру та інші прояви активності студентів, що забезпечують практичну реалізацію навчальних знань, умінь майбутніх психологів. Вимогою для організації такого роду діяльності є відповідність мотиваційним запитам студентів, врахування їхніх ініціатив та можливостей функціонування психологічної служби навчального закладу.

Організація практики (навчально-ознайомчої та виробничої) – необхідного компонента освіти психолога – вимагає плідної взаємодії університету із зовнішніми структурами і надає майбутньому психологу можливості для оптимального вибору стратегії подальшої професіоналізації, кар'єрного зростання.

Література:

1. Психологічна служба : Підруч. / [В.Г. Панок (наук. ред.), А.Г. Обухівська, В.Д. Острова та ін.]. – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.